

Tala är silver, skriva är guld (?)

En studie om bloggars demokratiska potential

Abstract

The number of blogs, from *weblogs*, are increasing every day. Blogs are also becoming more visible in the public debate as well as the awareness of their existence is rising among politicians and citizens. The aim of this thesis is to answer the question what democratic potential blogs can have. This question will be answered by initially studying the research that exists today about weblogs and democracy. The second part of the analysis consists of a selection of texts from weblogs that touches this subject.

Democratic potential is defined with deliberative and participatory ideals, but also in some matters with some of the research about Internet and democracy. A distinction is made between ability to participate and to have influence.

The analysis show that weblogs have democratic potential in several aspects. They have a unique value in the way we communicate that isn't comparable to other media. There also follows negative aspects of blogs: filtering, polarisation within groups, and unequal access. Research tends to focus more on the ability to participate, while bloggers are more interested in the possibility to have influence in the public sphere.

Keywords: weblog, democracy, deliberative, participation, idea analysis

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Avgränsningar	2
1.3	Metod och material	3
1.4	Teoretiskt ramverk	3
1.5	Disposition	3
2	Metod	4
2.1	Material	4
2.2	Urval	4
2.2.1	Urval av artiklar	5
2.2.2	Urval av bloggar	5
2.2.3	Källkritik	6
2.3	Idéanalys	7
2.4	Tolkning	8
3	Demokratisk potential	9
3.1	Definition av demokrati och potential	10
3.2	Vikten av deltagande	11
3.2.1	Medborgaren i fokus	11
3.2.2	Konsekvenser av deltagande	11
3.2.3	Det offentliga rummet och medierna	12
3.3	Vikten av samtalet	12
3.3.1	Det ideala samtalet	12
3.3.2	Kritik mot den deliberativa demokratimodellen	13
3.4	Internet och demokrati	13
3.5	Operationalisering av demokratisk potential	14
3.5.1	Förutsättningar	15
3.5.2	Samtalet	15
3.5.3	Effekter	16
4	Analys	17
4.1	Forskning	17
4.1.1	Förutsättningar	17

4.1.2	Samtalet	19
4.1.3	Effekter	20
4.2	Bloggarna.....	22
4.2.1	Förutsättningar	22
4.2.2	Samtalet	24
4.2.3	Effekter	25
5	Slutsats.....	28
5.1	Bloggars demokratiska potential	28
5.2	Skiljelinjer.....	29
5.3	Förslag till vidare forskning.....	29
6	Referenser.....	31

1 Inledning

Bloggar¹ är ett fenomen som växt lavinartat runt om i världen de senaste åren, inte minst i Sverige. Enligt Technorati² fanns det 50 miljoner bloggar i världen i juli 2006, vilket är hundra gånger fler än tre år innan. I Sverige finns i storleksordningen 10.000 *aktiva* bloggar i Sverige. Bloggar har framför allt under senare tid blivit uppmärksammade genom sin roll som granskare av både politiska makthavare och traditionell media. I USA finns många exempel på hur bloggare fått politiker på fall, eller hur bloggare lyckats uppmärksamma händelser som traditionell media av någon anledning valt att inte fästa vikt vid. Även i Sverige har bloggarna blivit en del av samhällsdebatten. Ett exempel är turerna kring vad Lars Danielsson gjorde på onsdagen 2004, som föranledde en intensiv diskussion i bloggarens³. Ett annat är före detta handelsminister Maria Borelius skatte- och fastighetsaffärer som upptäcktes av bloggaren Magnus Ljungqvist under hösten 2006. Vid detta tillfälle blossade en diskussion om bloggarnas roll upp i medierna och i bloggar.

Alla nya kommunikationsformer bidrar på något sätt med något unikt: tidning, radio, TV och internet har gett nya perspektiv på allt från ett tekniskt till ett samhällsligt perspektiv. I takt med den tekniska utvecklingen blir många välbekanta problematiseringar aktuella igen, men den ger också upphov till nya frågor och utmaningar. Bloggarnas framfart ställer i sin tur krav på nya ställningstaganden. Något som särskilt präglar fenomenet bloggar är att det kommit att förändra bilden av politisk kommunikation, som tidigare präglats av ett "top-downperspektiv". Något annat är att bloggar börjar erkännas som något annat än en bara en del av den tekniska utvecklingen. Bloggar har ett finger med i spelet när det gäller "vad det pratas om".

Bloggar är idag emellertid inte ett helt nytt fenomen. Argument för och emot deras storhet har stötts och blötts i ett par år, och det finns definitivt ingen enhetlig bild av bloggarnas betydelse för demokratin och det offentliga samtalet.

¹ En blogg, av engelskans *weblog*, är en webbplats som innehåller periodiskt publicerade inlägg på en webbsida där inläggen är ordnade så att de senaste inläggen alltid är högst upp (Wikipedia).

² Technorati är en slags sökmotor för bloggar. Upphovsmannen David Sifry gör med jämna mellanrum undersökningar om bland annat bloggarens utveckling.

³ Vanligt förekommande term som beskriver den gemenskap mellan bloggar och bloggare där olika bloggposter i stor utsträckning korsrefererar till varandra (Bruns och Jacobs 2006 s.5).

1.1 Syfte och frågeställning

Det huvudsakliga syftet med denna uppsats är att undersöka vilken *demokratisk potential* bloggar kan ha. Det handlar alltså inte om att normativt undersöka om bloggar är bra för demokratin, eller argumentera för detsamma. Snarare vill jag se till om bloggar potentiellt kan utvecklas till en reell politisk eller demokratisk påverkanskanal. Det har funnits en hel del tveksamheter angående *Internets* demokratiska potential, och just bloggar bör kunna ge nya dimensioner till diskussionen. Kan bloggar och bloggofären till och med bidra till ett demokratiskt underskott?

Min ambition är även att fylla en uppenbar lucka inom den statsvetenskapliga forskningen. Fenomenets ringa ålder gör att det finns begränsat med litteratur och andra källor att tillgå om ämnet. Idag har dock bloggar kommit att engagera ett stort antal människor, samt blivit uppenbara deltagare på den politiska arenan. Av denna anledning är det förvånansvärt hur lite, framför allt svensk forskning, som trots allt finns på området. Idag kan konstateras att bloggar är mer än en del i den teknologiska utvecklingen. Det är även ett sociokulturellt och politiskt fenomen, och är därför ur statsvetenskaplig synpunkt relevant att undersöka.

Mitt syfte är även att genomföra en systematisering av den brokiga forskning som finns om bloggar, och på så sätt göra en typ av forskningsöversikt.

Den övergripande frågeställningen lyder som följande:

Vilken demokratisk potential kan bloggar ha?

Huvudfrågeställningen besvaras genom följande delfrågor:

Vilka är de mest centrala aspekterna om bloggarnas demokratiska potential som forskningen hittills behandlat?

Vilka diskussioner om bloggarnas demokratiska potential förekommer i bloggarna?

1.2 Avgränsningar

Denna uppsats kommer endast att behandla mediet bloggar och inga andra typer av medier. Många resonemang som förs om bloggar och demokrati är till viss del tillämpliga även för andra medier, men min avsikt är att i första hand finna det unika med just bloggar.

En annan relevant aspekt är vilken typ av kommunikation som avses. Internet kan vara ett sätt att nå ut med information, från organisationer eller regering. På samma sätt kan politiker nå ut till allmänheten. Det är emellertid inte denna typ av

envägskommunikation som är intressant, utan den interaktion som sker mellan individer.

1.3 Metod och material

För att besvara frågeställningarna studerar jag dels den forskning som finns om bloggar och demokrati, dels ett urval av inlägg skrivna av bloggare (samt eventuella kommentarer). Av detta empiriska material genomförs en idéanalys utifrån ett analytiskt verktyg som bygger på ett antal olika begrepp från det teoretiska ramverket.

Många avväganden kommer att göras kring urvalet av bloggtexter, som knappast kan anses vara den mest beprövade typen av material.

1.4 Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket utgörs av min egen definition av *demokratisk potential*. Definitionen bygger på den deliberativa demokratimodellen och den deltagardemokratiska, men också till viss del på tidigare forskning om internet och demokrati. De operationella indikatorer som ingår i det analytiska verktyget och som sedan appliceras på materialet har sin bakgrund i dessa modeller. Begreppen sorteras efter *förutsättningar*, *samtalet i sig* och *effekter*, en metod som jag anammat efter Christer Karlsson i *Demokratins mekanismer* (2003).

1.5 Disposition

Nästkommande kapitel är metodkapitlet, som innehåller material- och urvalsdiskussion, en genomgång av idéanalys som metod, samt tolkningsproblematik. I detta kapitel läggs också grunden för hur de operationella indikatorerna ska väljas ut.

I kapitel tre definieras inledningsvis *demokratisk potential*. Därefter får centrala delar ur demokratimodellerna utgöra grunden för operationaliseringen. Avslutningsvis presenteras de begrepp som är i fokus för analysen.

Analysen genomförs i kapitel fyra. Först analyseras forskningen och därefter, efter samma mall, bloggtexterna.

I kapitel fem diskuteras resultaten och vad de innebär. Här ges också förslag till vidare forskning.

2 Metod

För att besvara mina frågeställningar kommer jag att studera dels den forskning som finns på området, dels låta bloggare tala på egen hand utifrån inlägg de skriver på sina bloggar. Jag kommer att studera dessa två typer av material utifrån samma teoretiska mall och med samma analysverktyg. Med samma grundmetod för båda materialen blir analysen förhoppningsvis mer enhetlig och strukturerad på ett förståeligt sätt. Syftet är inte att göra en komparativ studie av de två materialen, utan snarare att utkristallisera de uttryck för demokratiskt potential som finns i respektive grupp. Primärt är meningen att de två materialen ska komplettera varandra och ge en så fullgod bild som möjligt inför besvarandet av frågeställningen. Ett visst mått av komparation blir dock oundvikligt. Det kommer också att vara av intresse att se om dessa skiljer sig åt i några avseenden, och i så fall på vilket sätt.

2.1 Material

Materialet till den första delen av analysen utgörs huvudsakligen av vetenskapliga artiklar om bloggar. Jag använder alltså i detta fall forskningen som ett empiriskt material. Dessa kommer ifrån flera olika fackområden, vilket beror på att demokratiska aspekter kring bloggar förekommer inom många områden. Därtill kommer en begränsad mängd litteratur.

Jag kommer inte att göra någon skillnad mellan de akademiska texter som skrivits om bloggar och demokrati. Med det menar jag att alla texter kommer att behandlas och studeras på samma sätt, oavsett vilket fackområde de tillhör, eller från vilket år. Tidsspännat är så kort att jag inte ser någon mening att lägga någon större vikt vid vilket år de är skrivna.

Materialet till den andra delen av den empiriska undersökningen består av texter hämtade från bloggar på internet. Ur dessa har jag valt ut relevanta delar, ibland endast ett par meningar.

2.2 Urval

Urvalet av de vetenskapliga artiklarna har inte krävt några djupare metodologiska överväganden eller utmaningar, till skillnad från bloggtexterna. Problematiken kring urvalet av bloggtexter, som jag snart kommer till, säger en hel del om bloggosfärens komplexitet.

2.2.1 Urval av artiklar

Urvalet av vetenskapliga artiklar har huvudsakligen skett genom sökningar på ELIN, genom liknande sökord som jag använt för att söka upp relevanta bloggdiskussioner (se nedan). Urvalet har även skett med hänsynstagande till att resultatet ska bli en god översikt av den forskning som finns.

2.2.2 Urval av bloggar

Jag kommer att göra ett strategiskt urval av bloggar inför undersökningen ur ett par avseenden. De som kan anses vara åsikts- och nyhetsbloggar, eller opinionsdrivande bloggar är de som primärt kommer att studeras. Endast individuella bloggar är av intresse, till skillnad från de ”grupp-bloggar” som ofta förekommer på de politiska partiernas hemsidor. En annan, något mer komplicerad uppdelning är den mellan de privata och de professionella. Här finns allt ifrån politiska journalister som vill förändra den politiska agendan till hobbyskribenter som tar upp enskilda frågor. Det finns också partier som kommunicerar eller genomför kampanjer genom ett par politiska bloggare. Journalist- och ledarbloggar är några av de mest lästa och mest länkade bloggarna.⁴ Jag kan emellertid se en poäng i att välja bort just journalister eller ledarskribenter som bloggar eftersom de aspekter jag eftersöker inkluderar framför allt den ”vanlige” medborgarens möjlighet att delta i den offentliga debatten. Vad gäller journalister och ledarskribenter anser jag dessutom att det är svårt att avgöra vad som är redaktionellt material och vart bloggen tar vid.

Mitt urval kan dock omöjligt bli representativt för den ”vanlige medborgaren”. Dessutom uppstår en uppenbar definitionsproblematik kring uttrycket. Kan inte den ”vanlige medborgaren” vara professionell? Räknas Magnus Ljungqvist (socialdemokrat med välbesökt blogg) som avslöjade Maria Borelius affärer som vanlig medborgare?

Mitt urval har skett på ett par olika sätt. Inledningsvis har jag gjort ett urval utifrån ett par grundläggande kriterier. Bloggar:

- vars författare står utanför de traditionella medierna
- som är individuella
- som uppdateras minst en gång i månaden (eller som uppdaterades med denna frekvens då den var som mest aktiv)
- i vilka det faktiskt för en diskussion kring bloggöfärens möjligheter och begränsningar

⁴ Dessa kategorier är min egen sammanfattning som jag kommit fram till utifrån många olika källor.

Om det hade varit en bredare frågeställning hade urvalet varit viktigare, likaså om jag hade använt mig av enkäter. I det här fallet är det en viss diskussion som står i centrum och den mest fruktbara metoden för att finna dessa har varit genom att söka på vissa begrepp. Jag har då sökt på begrepp som ”demokrati”, ”inflytande”, ”deltagande”, ”bloggar”, ”bloggosfären”, ”elit”, ”offentliga rummet”, ”offentliga sfären” och ”offentlig debatt”, var för sig eller i kombination med varandra. Det primära är att de diskuterar bloggarnas demokratiska potential. Kvaliteten och seriositeten varierar dessa emellan, men det anser jag bara gör det mer intressant. Själva sökningen har skett dels genom sökmotorn *Google*, dels genom bloggportalerna *bloggar.se*, *intressant.se*, *knuff.se* och *nyligen.se*, dels genom sökfunktioner på enskilda bloggar.

Konsekvensen att mitt resonemang har blivit ett ganska blandat urval med bloggar som förekommer högt på diverse topplistor (ex. *bloggtoppen.se*) och bloggar som är mindre kända. Över lag är det emellertid relativt synliga bloggar, kanske till och med ett ganska representativt för det urval som uppstår av ett ganska fritt sökande på internet. Jag tar hänsyn till om bloggaren skriver med sitt rätta namn eller under pseudonym.

I samtliga bloggar i mitt urval finns både inlägg skrivna av bloggaren själv och kommentarer skrivna av andra läsare/bloggare. Jag anser att den diskussion mellan skribent och läsare som uppstår är intressant och relevant eftersom det är då olika argument och perspektiv blir tydliga. I en blogg finns inte bara en författare. Därför har jag lagt fokus på inläggen eftersom de bär på den initierade tanken, men läser även kommentarer för att få ett större sammanhang. Nämnvärt är att alla bloggar inte har kommentatorsfunktion, i synnerhet bloggar som läses av väldigt många, som ledarbloggar.

Tidsaspekten har heller inte varit styrande för mitt urval, men jag har ändå gjort vissa hänsynstaganden. Ett problem med att söka via bloggportaler är att det bara går att söka en begränsad tid bakåt i tiden. Genom sökning på *Google*, eller via enskilda bloggar är det däremot möjligt att hitta äldre inlägg. Över lag är inläggen skrivna de senaste två, tre åren.

2.2.3 Källkritik

Att använda forskning som empiriskt material ger visserligen viss trovärdighet eftersom artiklarna redan uppfyllt vissa krav för att publiceras, men de ger inga garantier i sig. De vetenskapliga artiklar som tillhör urvalet är från olika fackområden och olika tidskrifter. Flera är omfattande forskningsrapporter, andra är kortare artiklar i debattform, som blivit publicerade i mer eller mindre kända tidskrifter. Jag har avsiktligt inte gjort någon större skillnad mellan dessa i mitt urval, eftersom jag anser att det kan ge ett varierat och allmängiltigt material. Samtidigt är jag medveten om att min begränsade kunskap om dessa forskare, debattörer och tidskrifter gör det svårt att göra reservationer som kan vara nödvändiga.

Vad gäller bloggtexterna är egentligen inte trovärdigheten det primära. Detta då det i första hand är idéer jag söker efter, och inte information rörande ett särskilt ämne. Däremot kan urvalet alltid vara föremål för kritik.

2.3 Idéanalys

Jag kommer att genomföra en *systematisk* kartläggning av de resonemang som framstår tydligast inom forskningsområdet, och av bloggares uttalanden via sina bloggar, samt de eventuella kommentarer som följer på dessa. (Esaiasson red. 2003 s. 233 ff.). Min intention är att beskriva och tolka de idéer som manifest framförs i bloggtexterna, men även de budskap som inte säger sig självt (Beckman 2005 s. 48ff.).

Vanliga analysverktyg är *idealtyper* eller *dimensioner* (Beckman 2005 s. 25ff.). Jag kommer i denna uppsats inte att kategorisera texternas innehåll efter demokratiteoretiska idealtyper, och inte heller dimensioner, trots att de respektive metod har stora fördelar. Anledningen är att jag anser att det finns risk för att fynden i det empiriska materialet inte kommer att vara tillräckligt vassa. Det finns därmed risk för att tvinga in innehållet i färdigställda fack, vilket naturligtvis inte är önskvärt. Särskilt bloggtexter utgör en okonventionellt och säreget material, som jag anser bör behandlas varsamt. Det är av största vikt att texterna får tala för sig själva. Därför kommer jag istället att visa på relevanta kategorier löpande i texten.

Det som genomförs är alltså en form av *begreppsanalys* där olika termer och begrepp används för att göra det politiska budskapet förståeligt (Beckman 2005 31 ff.). Begreppens innebörd kan naturligtvis vara föremål för diskussion, på gott och ont. Jag anser att de relativt breda begreppen (som jag kommer till i kapitel tre) i det här fallet kan vara fördelaktiga, i synnerhet för att inte riskera att exkludera intressanta fynd ur bloggtexterna.

Det står också att välja mellan en *aktörscentrerad* studie där det essentiella är vem som säger vad, eller en *idécentrerad* studie, där argumenten står i fokus. Vem som framför argumenten är inte lika intressant (Beckman 2005 s.17). Min undersökning hamnar inte i något av dessa fack, utan snarare mitt emellan. Till viss del är aktören ”forskare” respektive ”bloggaren” intressant, men de idéer som eftersöks står minst lika mycket i fokus.

En alternativ metod till att studera texter hämtade direkt från bloggar är att skicka ut enkäter till bloggare. Jag anser dock att denna metod på ett sätt skulle missa poängen. Avsikten är som nämnts att fånga den diskussion som förs på bloggarna, där bloggarnas åsikter och uppfattningar blir tydliga, utan att de provocerats fram.

2.4 Tolkning

Eftersom det analytiska verktyget, som utformas i kapitel tre, är relativt brett, sätts också större krav på tolkningen av materialet. Tolkningsutrymmet är nu större än om jag hade valt att arbeta med idealtyper. De kategoriseringar jag gör hade med största sannolikhet sett annorlunda ut med en annan uttolkare. Det kommer då till stor del att vara mina egna bedömningar som avgör vilka upptäckter som görs, det vill säga vilka idéer jag finner.

Med denna bakgrund är det viktigt att ta hänsyn till den diskurs som texten befinner sig i, vem som är avsändare och vem som är mottagare och uttolkare. Att vara uttolkare och mottagare är inte alltid samma sak, eftersom uttolkaren inte kommer att läsa texten på samma sätt som avsedda läsare gör. Dessa fem element ligger till grund för fyra olika tolkningsstrategier; uttolkarorienterad, avsändarorienterad, mottagarorienterad eller diskursorienterad. Jag ser att åtminstone tre av dessa sätt att förhålla sig till texten, är användbara för tolkningen av mitt material. Tolkningen är till stor del präglad av den förförståelse jag själv i egenskap av *uttolkare* bär på (Bergström och Boréus 2005 s. 25 f.). I synnerhet bloggtexterna är präglade av sin tid och av ett modernt språk. Resultatet kommer att vara avhängigt faktorer som uttolkarens ålder, sociala bakgrund, utbildning och nätvanor. Det är också viktigt att ha genrekännedom, det vill säga vad bloggaren (*avsändaren*) har för plats i samhället, eller hur denna uttrycker sig och argumenterar. Ett annat viktigt hänsynstagande är i vilket *sammanhang* texten är skapad (ibid. s. 28 f.). Ett exempel är hur bilden av bloggösfärens utmaningar skiljer sig mellan den amerikanska och den svenska forskningen. I USA har lobbyister och andra marknadskrafter mer inflytande än i Sverige. Ett annat som kan sägas vara gällande för bloggtexter är det intensiva mediala klimat där stora medieaktörer dominerar på offentliga arenor. Dessa hänsynstaganden behöver emellertid inte göras explicit.

3 Demokratisk potential

I detta kapitel presenteras inledningsvis definitionen av begreppet demokratisk potential och vad denna definition skulle kunna innebära. Resten av kapitlet ägnas åt att visa vilken grund definitionen står på. Jag definierar demokratisk potential på följande sätt:

Demokratisk potential innefattar enskilda medborgares eller grupper inneboende möjligheter att delta eller ha inflytande i det offentliga rummet och det offentliga samtalet. Det offentliga samtalet i sig är givande för samtliga deltagande parter genom att det är ömsesidigt, bygger på fri åsikt, respekt och förståelse. Begreppet innefattar även de effekter som ett deltagande eller inflytande kan ha, för en individ eller för en grupp, vilka i en förlängning kan förstärka demokratin.

I utformandet av min definition av *demokratisk potential* har jag hämtat inspiration ifrån främst deltagardemokratiska och deliberativa ideal. Jag har också i viss utsträckning inspirerats av tidigare forskning kring internet och demokrati. Dessa demokratiteorier behandlar många av de värden som kan visa på om något kan anses vara ett demokratiskt verktyg. Deliberativa arenor bär till viss del fröet till deltagardemokrati, vilket gör det tidvis svårt att skilja dem åt. I *En uthållig demokrati!* (SOU 2000:1 s. 22 f.) presenteras dessa inriktningars grundhållning på följande sätt:

- Den *deltagande* demokratiteorin betonar att människan inte bara är en individ utan en social varelse. Att delta i de gemensamma besluten är snarare en plikt än en rättighet. En långt gående decentralisering förespråkas.
- Den *deliberativa* demokratiteorin betonar argumentationens och samtalets fundamentala betydelse för demokratin. Demokratin ger ett ramverk för fri diskussion mellan jämlikar. Demokratin är därför i behov av offentliga arenor där opinioner bildas, debatteras och ifrågasätts.

Mer explicit hur definitionen utformats framgår i 3.1, 3.2 och 3.3.

Demokratisk potential innebär att någon eller något ska ha potential att fungera demokratiskt. Definitionen har jag konstruerat för att i denna uppsats kunna utreda i vilken utsträckning bloggar kan vara ett demokratiskt verktyg. För att säga någonting om detta krävs en operationalisering av just när något kan anses vara demokratiskt eller ej, vilket genomförs i avsnitt 3.5.

Demokratiskt potential nämns i en motion av Åsa Torstensson (c) med flera (26 oktober 1999) angående Personuppgiftslagens överföringsregler (prop 1999/2000:11). Här framförs att internet har stort demokratiskt potential och ”för att denna demokratiska potential ska realiseras krävs dock lagstiftning som innebär att människor har samma rätt som YGL tillförsäkrar dem i andra media att fritt uttrycka åsikter”. Hon menar vidare i ett anförande angående samma ärende (25 november 1999) att ”genom att skapa möjligheter för fler att torgföra sina åsikter och delta i en offentlig debatt kan vi stärka demokratin i vårt land”. Det här är ett exempel på hur demokratisk potential är satt i ett större sammanhang och omöjligt kan säga oss något om vad uttrycket innebär i praktiken. Jag anser emellertid att uttrycket är mycket användbart och kommer därför att försöka utreda vad det skulle kunna innefatta och hur det kan användas. Med uttrycket följer en annan distinktion som jag anser är viktig att uppmärksamma redan på detta stadium: möjligheten att delta och att påverka/ha inflytande. Dessa två ”ben” har olika förutsättningar och deras förverkligande eller icke-förverkligande får helt olika effekter.

Det finns naturligtvis risker med att arbeta efter en självständigt utformad definition och ett urval av indikatorer därefter, vilka kan ifrågasättas på många punkter. Jag anser dock att det ligger en styrka i att inte använda sig av väl beprövade teoretiska modeller. Ytterligare en anledning är att just *demokratisk potential* sätter fingret på vad det är jag vill undersöka.

3.1 Definition av demokrati och potential

Demokratibegreppet är ett diffust begrepp med otaliga innebörder och dimensioner. Ständigt aktuella inslag i den demokratiska processen är emellertid *samtal* och *interaktion*. Dessa två begrepp är centrala då jag talar om demokrati och demokratiskt potential. En annan viktig komponent är *deltagande*. Lennart Lundquist (1998: 87) nämner fem övergripande skiljelinjer inom demokratiteorin. En av dessa är den mellan elitkonkurrens och massdeltagande. Eliternas konkurrens innebär att medborgarna väljer eliterna och att dessa i sin tur styr samhället. Motsatsen går ut på att massorna aktivt deltar i den politiska processen, vilket i sin tur även blir en läroprocess.

Innebörden av deltagandet behöver nödvändigtvis inte innebära medborgerliga aktiviteter som syftar till att påverka den politiska beslutsprocessen, utan även *indirekt* deltagande som kan ske genom att exempelvis driva opinion. Just i denna uppsats ligger tyngdpunkten på sistnämnda innebörd.

Potential definierar jag i enlighet med Nordstedts svenska ordbok som ”inneboende möjligheter som ännu inte kommit till uttryck, äv. (mängd av) resurser”.

Definitionen demokratiskt potential består av ett antal beståndsdelar, så som ”samtal”, ”offentliga rummet”, ”förståelse” och så vidare. I följande två avsnitt behandlar jag dessa begrepp i sitt sammanhang, och som alltså inspirerats av tidigare nämnda demokratiteorier.

3.2 Vikten av deltagande

Den deltagande demokratimodellen (och även den deliberativa) fäster högt värde i själva deltagandet i politiska processer. Enligt denna modell är det av stor vikt att medborgarna är aktiva i politiken på andra sätt än att bara välja sina representanter. Politiken skall enligt denna demokratimodell präglas av att så många som möjligt av medborgarna är aktiva i demokratin, och detta även mellan valen (Gilljam och Hermansson 2003 s. 19).

3.2.1 Medborgaren i fokus

De tidiga deltagardemokraterna ville en gång bryta med den representativa demokratiuppfattningen med medborgare som egenintresserade och okunniga (Jarl i Gilljam och Hermansson 2003 s.127). Idag är emellertid den vanligaste uppfattningen bland deltagardemokrater att de olika formerna av deltagande ska komplettera snarare än ersätta det representativa styrelseskicket (Gilljam och Hermansson 2003 s. 19).

Benjamin Barber är en av de främsta förespråkarna av deltagardemokrati (Barber 1984 s.117). I vad han kallar ”den starka demokratin” styr medborgarna till stor del själva. Han definierar den starka demokratin som (ibid. s. 151):

Strong democracy in the participatory mode resolves conflict in the absence of an independent ground through a participatory process of ongoing, proximate self-legislation and the creation of a political community capable of transforming dependent private individuals into free citizens and partial private interests into public goods.

Annika Theodorsson (citerad i Gilljam och Hermansson 2003 s. 42) poängterar vikten av att ha *tillgång* till de aktuella arenorna (det vill säga plats för samtal). En av de viktigaste invändningarna mot deltagardemokratin är samtidigt att den politiska jämlikheten hotas. Resursstarka politiska aktörer kommer att kunna tillskansa sig ännu större makt än tidigare, då deltagandet vid sidan om valet har en helt annan karaktär (Erik Amnå i Gilljam och Hermansson 2003 s. 116). Det är alltså orimligt att förutsätta att alla medborgare deltar, och de som väljer att påverka kan i princip göra detta obegränsat.

3.2.2 Konsekvenser av deltagande

Förespråkarna anser att ett antal goda effekter genereras genom ett aktivt deltagande mellan valen; dels kvaliteter hos människorna som deltar, men också goda effekter för det demokratiska systemet i helhet. Bland annat Carole Pateman (1970) lyfter fram psykologiska aspekter, som vikten av ökat politiskt självförtroende och tron på att den egna rösten är betydelsefull. Medborgare antas också få en utbredd känsla för det allmännas bästa och lära sig att anpassa sina

önskemål till andra medborgare (Jarl i Gilljam och Hermansson 2003 s. 128f.). Deltagandet skall även åtgärda problem i den moderna demokratin, så som det låga valdeltagandet, det höga missnöjet mot politiska institutioner och en växande känsla av politiskt utanförskap. Deltagandet kan då öka medborgarnas demokratiska medvetenhet och intresse att delta i andra sammanhang (ibid. s. 130). Det är då viktigt att brukarna inte bara upplever att de har reellt inflytande, utan att det känns meningsfullt att delta (ibid. s. 137). Deltagardemokratin står inte bara för altruistiska tankar, utan även individuella. Deltagandet ger kunskaper, självkänsla, personlig karaktärsutveckling och kompetenshöjning (Amnå i Gilljam och Hermansson 2003 s.110).

3.2.3 Det offentliga rummet och medierna

Enligt Habermas består det offentliga rummet av sociala institutioner där människor har möjlighet att samlas för diskussion, utarbeta kritik och bilda opinion. Ansvar för att det offentliga rummet ska fungera fullgott ligger ytterst på medborgarna. Utbildning och tillgång till den politiska beslutsprocessen är emellertid faktorer som kan ge upphov till ojämlikhet för deltagandet. I det offentliga rummet dominerar medierna och det är dessa som skapar debattämnen som medborgarna ska ta ställning till, istället för att medborgarna själva avgör vilka ämnen som ska upp på agendan och diskuterar sig fram till en egen åsikt (1989: 181ff).

3.3 Vikten av samtalet

Samtalet i sig är en viktig del av den demokratiska processen och på vilket det bör ställas höga krav. Den deliberativa tanketraditionen (även kallad samtalsdemokrati) lägger stor vikt vid just detta.

3.3.1 Det ideala samtalet

Den deliberativa demokratimodellen lägger fokus på hur åsikter bildas istället för hur olika personers olika åsikter skall omvandlas till kollektiva beslut. Utgångspunkten är skilda synsätt som skall jämkas samman eller ställas mot varandra och klargöras i en argumentation. Beslutsformen präglas av en rationell kommunikation för att förutsättningslöst omvandla och bilda åsikter, till skillnad från votering och förhandling. Enligt idealet skall en omröstning (votering) inte ens behöva genomföras. Förespråkare menar att genom det rationella samtalet kommer det goda i alla berörda parter åsikter att sammanfalla till ett förslag där alla är överens (Karlsson i Gilljam och Hermansson 2003 s. 214 ff.). Det viktiga är att alla människor ska ha möjlighet att uttrycka sina ståndpunkter och

presentera sina argument (ibid. s. 223). Teoretiskt fokus ligger därmed på opinions- och preferensbildning, snarare än olika typer av intresse- och åsiktsaggregering.

Den främsta förgrundsfiguren för det deliberativa idealet är Jürgen Habermas. Han inspirerades av det gamla Atens mötesplatser, där alla medborgare hade samma rätt att närvara och tala, och av 1700-talets kaffehus och salonger. Båda situationerna är exempel på "face-to-face talk" som äger rum mellan ett mindre antal människor. Just vikten av samtal inom en liten grupp har betonats av många teoretiker (Page 1996 s. 3). Enligt Habermas är det ideala en samtalsituation där alla former av makt och intressekamp är frånvarande. Detta samtal präglas av förståelse för varandras argument. Samtalet har under ideala förhållanden en förädlade effekt på våra åsikter och kan i slutändan ge upphov till samförstånd. Detta sker mellan motiverade och ömsesidigt respektfulla debattörer (Gilljam och Hermansson 2003 s. 22f.). Det som präglar ett deliberativt samtal är även att det sker i det offentliga, även om det inte är ett måste. Ett offentligt samtal antas främja allmänandan.

Även i en deltagardemokrati finns en överenskommelse med de andra medborgarna om ömsesidigt engagemang och empati. Dialog mellan dessa jämlikar är av stor vikt, och är mer moralisk än laglig (Amnå i Gilljam och Hermansson 2003 s. 108). Dessa dialoger ska ske utan yttre inblandning. Autonomi blir därför ett viktigt begrepp. Decentralisering är ett exempel på uttryck av detta. Autonomi är även ett ideal i den deliberativa demokratimodellen (Englund i Premfors och Roth 2004 s. 62).

3.3.2 Kritik mot den deliberativa demokratimodellen

Kritiker menar att den deliberativa demokratin är orealistisk och menar att denna typ av samtal inte kan existera på riktigt, i synnerhet inte i nationell skala. Maktkamp och skilda intressen är oundvikligt och en del av ett seriöst samtal. (Gilljam och Hermansson 2003 s. 23). Från liberalt håll framhålls att det viktiga är att demokrati snarare handlar om att kunna hantera åsiktsskillnader och konflikter. Andra menar att även om man lyckas skapa konsensus så är inte det något att eftersträva (Reinikainen och Reitberger i Premfors och Roth 2004 s. 293). Annan betydande kritik går ut på att svaga röster riskerar att exkluderas i den deliberativa proceduren (ibid s. 295). Iris Marion Young poängterar vikten av att det deliberativa idealet även innehåller ett krav på inkludera alla berörda inför ett beslut (citerad i Theodorsson i ibid. s. 42).

3.4 Internet och demokrati

När det handlar om nya möjligheter till deltagande i den demokratiska processen och hur vanliga medborgare kan diskutera politik genom att använda Internet, hörs många positiva röster (Hill och Hughes 1998, McChesney, Newmans och

Scott (ed.) 2005). Internet ses som en god arena för demokratiskt deltagande, men också för att skapa en bättre demokrati. De nämner aspekter som att en större åsiktsfrihet gynnas genom Internet, att nya medborgargrupper kommer att intressera sig för politik, samt att framtidens media kan komma att omskapas till medborgarnas fördel.

Det finns emellertid en hel del skepsis mot internet som politiskt mobiliserande medieform, då den inte kan sägas gälla alla medborgare. Problematiken brukar sammanfattas i något som kallas för ”digital divide” och innebär kortfattat att alla medborgare inte har samma förutsättning när det gäller att tillvarata de möjligheter som ny teknik har att erbjuda. Detta beror inte sällan på skillnader i olika typer av resurser. Undersökningar visar på ett samband mellan socioekonomisk status och nyttjande av internet (ex. Murdock och Golding 1989 tolkade av Wilhelm 2000: 49). I ”IT i demokratins tjänst” (SOU 1999:117) ställer sig Benjamin Barber negativ till internet som grunden till modern demokrati. Han tror inte att demokratins överlevnad är beroende av tekniken, utan snarare de politiska institutionernas utveckling och medborgarnas karaktär. Det finns även författare som går så långt att de hävdar att politik via internet till och med kommer att förvärpa redan existerande sociala klyftor, eftersom Internet lyfter fram de röster som redan hörs. (Ward, Bimber 1998, Davis 1999 tolkade i Wilhelm 2000: 48).

Wilhelm (2000) och Page (1996) är exempel på forskare som på olika sätt belyser de deliberativa aspekterna av politiska diskussioner på internet. En av fördelarna enligt dem är att fler kunskaper och erfarenheter förmedlas genom att fler personer engageras. Wilhelm gör oss också uppmärksamma på bristen på kritiska diskussioner med reflektioner på Internet.

Denna mycket kortfattade redogörelse för några aspekter som är relevanta i sammanhanget ger oss en bild av vilken demokratisk potential internet kan ha. Jag anser emellertid att många forskare inom området är väl snabba i sina slutsatser. Det här är internets demokratiska potential idag, men vad händer imorgon? Det finns ingen anledning lämna dörren stängd för vilka möjligheter som kan uppkomma i framtiden, och det är där bloggar kommer in i bilden. En anledning till att jag valt att inte utgå från den forskning som faktiskt finns kring internet och demokrati är att jag anser att det kan vara möjligt att sätta bloggar i ett större perspektiv, och inte bara se fenomenet som det senaste på internet.

3.5 Operationalisering av demokratisk potential

Ur detta teoretiska ramverk kan jag nu plocka indikatorer som kan visa på huruvida något kan anses som demokratiskt eller ej. För att de operationella indikatorerna sedan ska bli rimliga i förhållande till det empiriska materialet har de till viss del anpassats efter detta. Eftersom demokrati är ett så pass mångtydigt och omtvistat begrepp, har jag försökt hålla avståndet mellan den teoretiska definitionen och de operationella indikatorerna så litet som möjligt. Begreppen är relativt breda, vilket jag anser är rimligt i just det här fallet med tanke på

materialet och frågeställningen. Observera att det inte alltid är konkreta ord som kommer att eftersökas, utan uttryck och annat som kan fungera som synonymer.

Christer Hansson (i Gilljam och Hermansson 2003 s. 215) skiljer mellan *förutsättningar*, *effekter* och *deliberation som företeelse i sig* för att visa på innebörden av deliberation. Jag kommer att göra indelningen av de begrepp som är föremål för analysen efter samma mall, men med en annan innebörd. En fördel med att använda denna mall är att det är ett lämpligt sätt att få sortera begreppen. En annan är att fånga de olika aspekterna kring ett potentiellt demokratiskt fenomen, som i det här fallet, bloggar. Vilka förutsättningar är av betydelse inför processen/samtalet, hur ter sig samtalet i sig och vad får förutsättningarna och processen i sig för konsekvenser? Min kategorisering kommer emellertid att vara oberoende Hanssons, även om några av våra begrepp sammanfaller. Det innebär att ett värde som Hansson kategoriserar som förutsättningar, kan jag kategorisera som processen (samtalet) i sig. Den modell jag konstruerat bygger till största delen på den deliberativa demokratiteorin. En tabell får slutligen sammanfatta hur analysen kommer att genomföras.

3.5.1 Förutsättningar

Med *förutsättningar* avses i det här fallet vad som möjliggör medborgarens deltagande i en demokratisk process eller ett offentligt samtal, men också vad som möjliggör inflytande. Just i det här fallet handlar det om att delta eller att ha inflytande i det offentliga rummet, och inte nödvändigtvis om ett direkt deltagande. Förutsättningar för deltagande och inflytande har ett samband med olika typer av *resurser*. Medborgare deltar alltså på olika villkor beroende på socioekonomisk status, ålder, kön, utbildning. En annan förutsättning är hur *inkluderande* och *öppet* systemet (i detta fall bloggösfären) är. När jag talar om möjlighet till inflytande är förutsättningen att ett deltagande redan äger rum. Värt att ta hänsyn till är att den enskilde bloggaren dels har ett helt samhälle att ta plats i, men också en bloggösfär med andra bloggare.

3.5.2 Samtalet

Samtalet (processen) i sig betyder hur samtalet ser ut när det väl pågår. Dessa ideal är till största delen hämtade ifrån det deliberativa idealet. Detta går som bekant ut på att samtalet bör präglas av *argumentation* snarare än *förhandling*. Samtalet ska också präglas av *interaktion*, *förståelse*, *respekt*. Just i bloggarnas fall är emellertid inte det primära syftet med diskussionen att nå samförstånd, men det är ur demokratisk synpunkt även viktigt att *vara beredd att ändra sin åsikt*. Det är också essentiellt att samtalet sker i *det offentliga*. Detta samtal ska också äga rum utan yttre inblandning, det vill säga präglas av *autonomi*.

3.5.3 Effekter

Effekterna behandlar dels vad det får för konsekvenser för den enskilde bloggaren på ett personligt plan att medverka, dels vad samtalen och deltagandet kan få för samhälleliga konsekvenser. Detta avgörs utifrån förutsättningar och hur processen ser ut. Även i denna kategori är det viktigt att skilja på effekterna av att delta och på vilket sätt inflytandet kan komma att realiseras, även om de endast diskuteras löpande. Personliga vinningar kan vara *ökad kunskap, personlig utveckling, självförtroende, känsla för det allmännas bästa*. Dessa vinningar kan också vara gynnsamma för demokratin i stort, då medborgare för större *demokratisk medvetenhet* och *långsiktigt politiskt intresse*. Detta skulle i sin tur kunna leda till ett *ökat valdeltagande*. Ett aktivt deltagande och ett eventuellt inflytande från medborgarens sida kan också *utmana traditionella eliter* som politiska institutioner och traditionell media.

Tabell 1 En sammanställning av indikatorerna för demokratisk potential

	Åtskillnader	Indikatorer
<i>Förutsättningar</i>	Möjlighet till deltagande	Resurser
	Möjlighet till inflytande	Inkluderande och öppet system
<i>Effekter</i>	Konsekvenser för den enskilde	Kunskap, personlig utveckling, självförtroende, intresse
	Samhälleliga konsekvenser	Traditionella eliter utmanas Demokratiskt medvetna medborgare Högre valdeltagande
<i>Samtalet</i>		Argumentation, förståelse, respekt, interaktion, offentlighet, autonomi

4 Analys

I föregående kapitel utarbetade jag ett analysverktyg, inspirerat av det teoretiska ramverket som ligger till grund för definitionen av demokratiskt potential. I detta kapitel tillämpar jag analysverktyget på det empiriska materialet efter förutsättningar, samtal och effekter.

4.1 Forskning

I detta avsnitt presenteras hur forskningen ser på bloggars demokratiska potential. Jag har här sammanställt utdrag som får gestalta resultaten. Observera att kursiveringarna är mina egna.

4.1.1 Förutsättningar

a) Möjligheter att delta

Vad gäller deltagande finns inom forskningen övervägande positiva aspekter, då bloggar framstår som ett nytt och unikt sätt för den gemene medborgaren att delta i det offentliga samtalet. Baksidorna handlar snarare om strukturella hinder i form av ojämlikhet i resurser, än att systemet i sig skulle vara uteslutande.

Bloggar lovordas i synnerhet för sin *öppenhet och tillgänglighet* för en grupp människor som tidigare stått *utanför den offentliga debatten* (Webb 2006). Vem som helst kan göra entré i bloggsfären och *ingen särskild expertis* eller trovärdighet krävs av bidragsgivaren. Det ges då möjlighet till medborgare som tidigare varit passiva att sprida information och diskutera för att skapa egna offentligheter (Nygren i Nygren, Stattin och Våge 2005 s. 97). Förutom att det är ett enkelt sätt att uttrycka sin åsikt, sker detta mot en trivial kostnad (Sunstein 2004).

Bloggare har inga delägare att ta hänsyn till, inget behov av att attrahera annonsörer, eller ta över en större del av marknaden (Carver 2003). MacDougall (2005 s. 576) menar att bloggar representerar ett betydande steg mot verkligt demokratiska politiska processer då de *friar allmänheten från kommersiella band*. Värt att nämna här är att markandsförhållandena ser mycket olika ut i USA och i Sverige. Svenska medier är trots allt mer oberoende.

På senare tid har det visat sig att blogging för med sig samma *ojämlikheter* som präglar vårt samhälle över lag. Selwyns undersökning (2004) är ett exempel

på att *tillgång inte är ett tillräckligt tillfredsställande mått* när det gäller att förutse en individs kunskapsbas och verkligt potential för att bli informerad och kunna delta politiskt (citerad i MacDougall 2005 s. 578). Nygren är en av många andra som uppmärksammar samma problem. 71 procent av Sveriges befolkning har tillgång till nätet hemma, men endast 21 procent använder nätet hemma en genomsnittlig dag.⁵ Det är i sin tur en liten andel av dessa som deltar i chatt- eller diskussionsgrupper. Skillnaderna har ett tydligt samband med *ålder* och *social position*. Tillgång till bredband ger också ökad användning av nyhetssajter (Nygren, Sattin, Våge 2005 s. 94f.).

Dunlop (2003) pekar istället på bloggarna *som en lösning på den klyfta som existerar mellan akademiker och andra medborgare* i uttryckssätt och språk. Han anser att bloggarna kan ta plats i den offentliga debatten, som hittills dominerats av en elit, vilket gör att debatten speglas av även deras utbildning, specialisering och normer. Bloggar skapar ett forum där den vanliga medborgaren aktivt kan delta i argumentationen.

b) Möjligheter att ha inflytande

Möjligheten till inflytande i det offentliga rummet sker enligt en majoritet inom forskningen på helt andra villkor än deltagandet, särskilt vid fokus på den enskilda medborgaren. Carver (2003) menar att långt ifrån alla bloggar är *skapade under jämlika förhållanden*. Även om vad som gör en blogg bra är subjektivt, är de bästa bloggarna både välskrivna, tidsenliga och frekvent uppdaterade. För att en blogg ska *stå ut i mängden* och få sina besökare att återvända krävs en stark och enträgen röst. Det talas även om ett behov av "Netiquette" för att kommunicera och publicera online, det vill säga *kunskap om ett visst sätt att uttrycka sig och föra sig på Internet* (Deuze 2006 s. 71). Idéer som presenteras på bloggar börjar likna varor på en fri marknad. Nya poster värderas snabbt av bloggfärens ekonomi: dåliga bloggare blir inte länkade till och ingen besöker deras sidor (Anonym i *Technology Review* 2005).

I "Conversations in the blogosphere" (2005) visar Susan Herring (Våge i Nygren, Sattin, Våge 2005 s. 43) att trots hävdande att politisk blogging innebär en demokratisering av media, är det alltså *ett litet antal bloggar som attraherar en betydande del av de sociala eliterna*. Kontentan är inte bara vem som får tala, utan *vem som blir hörd*. Hindman (2005) anser att det finns en konsensus om bloggarnas förträfflighet, och att den är problematisk:

It is common to hear bloggers talk about the 'elite media' with disdain, yet this data casts those debates in a very different light. On the one hand, the remarkable backgrounds of bloggers who are overwhelming white, male, highly-educated professionals does much to dispel concerns that the medium is too open to pajamaclad amateurs.

5 Siffrorna är från Mediebarometern 2003 och ser sannolikt annorlunda ut idag.

Hindman kommer i sin undersökning fram till att de mest framstående bloggarna tillhörde en välutbildad elit redan innan de blev bloggare. Även om de är obetalda, kan dessa ändå uppnå elitstatus som liknar äldre medias professionella gatekeepers. De är alltså inte så annorlunda än traditionell media. Enligt exempelvis Jackson (2006 s. 295 f.) har det verkliga inflytandet har inte så mycket att göra med vem som producerar dem, utan vem som läser dem.

Det finns även rent tekniska aspekter kring möjligheten till inflytande. Liksom andra politiska webbsidor, följer trafiken och länkarna till bloggar en "power law distribution". Mycket har med infrastrukturen av Internet att göra, det vill säga beroende på länktrafik och sökfunktioner (sökmotorer). Hindman (2005) är inte ensam om att visa på att det finns en *a-lista* med bloggare som får en stor del av länkar och trafik. Detta indikerar att *bara för att webben är ett öppet medium är det inte nödvändigtvis ett jämlikt sådant*. Hindman menar att gapet är större mellan de bloggare som hörs och de som inte gör det, än mellan bloggare och de som inte bloggar alls.

4.1.2 Samtalet

Jackson (2005) är bara en av många som poängterar vikten och möjligheterna med bloggarens horisontella informationsutbyte. Många bloggare uppmanar till feedback och poängterande av felaktigheter från sina besökare och bloggar blir ett forum för *nya idéer att cirkulera* (Genes 2003).

Dunlop (2003) hänvisar till den konservativa tänkaren Christopher Laschs idé om att *argument föregår förståelse* och att detta är centralt för demokratisk opinionsbildning. Laschs ideal var att argument inte vinner genom att tysta din opponent genom att låta så mycket som möjligt, utan att få opponenten att *ändra åsikt*. Dunlop anser att bloggar inte uppnår detta ideal, utan att det *mest är skrikande som gäller*.

MacDougall (2005) är en av de som tar upp frågan om vilka som söker sig till vilka genom bloggar. Enligt honom visar undersökningar på att det *snarare är homogena än heterogena grupper som samlas* genom listservrar. Å andra sidan finns kanske inte samma lojalitetskänsla mot en särskild grupp, när en annan finns bara ett musklick ifrån (Norris 2004, citerad i MacDougall). Enligt Norris är det *lättare att bara avsluta gemenskapen* än att genomgå rörig förhandling, konflikter och oenigheter som kan finnas inom gruppen. Författaren kan se att även detta stämmer överens med bloggar (MacDougall 2005: 578). Filtrering, det vill säga att bloggaren sällar kommentarer, som sker på det flesta bloggar, kan ha tvetydiga effekter. Att utsättas för ämnen och åsikter som kan vara irriterande för en själv är centrala för demokratin och även för friheten själv. Det finns också en risk med ett system med *perfekt individuell kontroll* att det kan reducera betydelsen av the publika arenor över lag. Grupper av människor, särskilt om de är likatänkande, *kommer att tycka samma sak som de gjorde förut* - men i mer extrem form (Sunstein 2004). Sunstein menar att det är *enklare än någonsin att skapa sitt personliga "echo-chamber"* och att vi söker efter information som bestyrker vad

vi redan vet (se även Rosenbloom 2004 s. 33, Nygren i Nygren, Stattin, Våge 2005: 75).

Att samtal i bloggofären äger rum i det offentliga och utan yttre inblandning är givet. Däremot finns det föga hopp om att bloggar skulle kunna vara ett forum som människor deltar i för att reflektera över sina ställningstaganden, och kanske ändra dem. Trots att många idéer cirkulerar i bloggofären, är det få som får möta de som är av en annan uppfattning.

4.1.3 Effekter

a) Konsekvenser för den enskilde

Att blogga är ett sätt för ”vanliga människor” att ge sin version och att informera och delge de typer av historier som professionella journalister missar (Broadcasting & Cable 2005, Carver 2003). I synnerhet i länder där yttrandefriheten är begränsad har bloggar blivit viktigt, förutsatt att medborgaren har möjlighet att blogga (Conhaim 2006). Dunlop (2006) anser att bloggar är hem till den nya typen av ”public intellectual”. Det är inte den typiska visa personen eller ämnesexpert som förklarar för en oinformerad allmänhet. Blogging *tar tillbaka den offentliga debatten till dem som verkligen borde inneha den*, nämligen vanliga medborgare.

Bloggar öppnar upp möjligheter för olika perspektiv som kan *bredda allmänhetens kunskaper* (MacDougall 2005). Mötet med andra människor genom den offentliga debatten kan också vara givande då andra kan ha funderat djupare på den aktuella frågan (Dunlop 2003).

Hindman (2005) menar att Internet kan ge grundläggande politisk information till de medborgare som är *tillräckligt kunniga och motiverade* att söka upp den. Internet har inte bara visat på den politiska ojämlikhet som redan finns, utan också *skapat nya egna ojämlikheter*.

Lasica (2004) talar om en ny metafor, nämligen, ”the Web as a virtual corner bar, where community and conversations reign”. Att endast fokusera på A-listbloggarna missar enligt Lasica poängen med blogging som ett socialt fenomen. Bloggar *speglar vår verkliga gemenskap* då läsare skapar personliga relationer med bloggare.

MacDougall (2005 s. 577) är en av dem som lyfter fram att interaktionen på nätet, och då inte minst bloggar, till och med *förstör den verkliga världens gemenskapsgrupper och frivilligrupper*. De har till och med potential att driva medborgarna ifrån att delta i den traditionella politiska processen, vilket är nödvändigt för att en demokratisk process ska vara möjlig. Hindman (2005) menar att bloggar av denna anledning, till och med kan vara farliga för demokratiska värderingar.

Genom bloggar kan alltså medborgare få mycket information, men även delge denna ur sitt eget perspektiv. Ett ökat informationsutbud riskerar emellertid att förstärka ojämlikheter. Att blogga ger ett socialt utbyte, men kan också till viss del ersätta ”verkligt” deltagande.

b) Samhälleliga konsekvenser

Bloggar har enligt många forskare kommit att bli *viktiga förstahandskällor* från världen. På inrikesfronten har bloggar ofta blivit en ovälkommen vakthund som kräver *transparens och korrekthet* av institutioner. De anses även kunna *utmana den hierarkala, traditionella nyhetsförmedlingen*. Empirisk forskning visar på internet som en växande offentlig informationssfär (ex. Deuze 2003 och Conhaim 2006, MacDougall 2005, Rosenbloom 2004 s. 33). Det är en vanligt förekommande aspekt att kommunikationsprocessen har gått från ”top down” till ”ground up” (se även och Carver 2003).

Att bloggar är ”ofixade produkter” av människor som vet eller inte vet vad de talar om är inte poängen. Bloggar är intressanta eftersom de är omedelbara, interaktiva och tillgängliga för den som vill se den sanning som traditionell media av någon anledning väljer att ignorera (Brodsky 2005, Genes 2003, och Kumar, Novak, Raghavan, Tomkins 2004). Bloggar kan vara, och är oftast, vinklade. Det är också denna öppna hållning som utgör till viss del deras dragningskraft. Men, denna vinkling är också uppenbar (Carver 2003). ”Democracy needs a bit of amateur rough-and-tumble to get its juices flowing” (Dunlop 2003 s. 7). En mer långsiktig dimension av deltagandet är att det vänder de västerländska valdemokratierna från passivt, informationsbaserat medborgarskap till ett *rättighetsbaserat och frivilligt medborgarskap* (Deuze 2006 s. 67).

Gunnar Nygren i *Bloggtider* (2005 s. 92f.) menar att medievärlden präglas alltmer av konvergens, men också av *divergens*. Dagstidningarna blir uppdelade i elittidningar och gratistidningar, i TV blir det allt fler specialkanaler. Bloggar speglar väl denna utveckling. Ett exempel på hur bloggar skapar divergens är valet 2004 i USA, då blogg sfären var uppdelad efter politisk inriktning från början till slut. De olika sidorna länkade sällan till varandra.

Det har också sina baksidor att inte samma regler gäller för bloggare som för andra medier. En bloggare kan komma med allvarliga anklagelser mot en myndighet eller individ *utan att det får konsekvenser*, något en etablerad tidning aldrig skulle göra utan omfattande bevisföring (Broadcasting & Cable 2005). [...] ”bloggers expressed an unseemly triumph after they got their man. It’s hard to feel happy when bloggers turn into a digital mob.” (anonym i *Technology Review* 2005). Samma argument och perspektiv som används för att lyfta fram bloggarens goda potential används ofta för att förklara det motsatta. Blogging har blivit alltför demokratiskt: det ger makt åt de okvalificerade och intetsägande, *ruckar på normer om noggrannhet och objektivitet* och ersätter professionella med vanliga dödliga (Hindman 2005).

Inom forskningen är man alltså överens om att bloggar utmanar traditionella eliter och tvingar dessa till utökat transparens. Detta skulle sin tur göra medborgare mindre passiva. Däremot nämns ingenting om att detta i sin tur skulle leda till ökat valdeltagande eller liknande. Bloggar kan också spä på den politiska divergensen i samhället då medborgare tenderar att söka sig till varandra.

4.2 Bloggarna

Jag kommer nu att visa på hur de bloggare jag studerat (inklusive kommentarer) ser på bloggarnas demokratiska potential. Olika utdrag får demonstrera resultaten. Kursiveringarna är mina egna.

4.2.1 Förutsättningar

a) Möjligheter att delta

Olika förutsättningar för deltagande är inte något som diskuteras i någon högre utsträckning i bloggosfären. Ett exempel är emellertid **Dick Erixon** (2005-07-07) då han i en paneldiskussion anordnad av Observer ska ha gett svar på uttalandet att bloggar bara ger mer av samma sak. Bloggar skulle dessutom stå för en snedrekrytering eftersom kvinnor och äldre inte skulle vara representerade:

Mot detta invände jag att bloggarna gör det offentliga torget större, *fler får plats* och att det viktiga är att ju fler åsiktsriktningar, originella röster och de argument som inte passar i mediernas snävt reglerade ramar genom bloggarna får en unik chans att nå ut. *Åsiktsbredden i svensk samhällsdebatt är på väg att vidgas* ordentligt tack vare bloggarna, det är en stor demokratisk vinst.

Dick Erixon skriver i samma tråd att:

- *Bloggarna ger en arena åt rösterna som eliten inte vill höra* – en elit som tycker lika mycket och där åsiktsbredden är extremt begränsad. I den meningen är bloggosfären en fjärde statsmakt – andra åsikter tränger sig in på torget där samhällsdebatten pågår.

Kjellbergsweden (2006-05-19) menar att *vem som helst* nu lätt kan göra sig hörd över hela världen:

Det är bara att konstatera att *bloggar är potentiella megafoner* i varje medborgares händer. Det är en möjlighet att göra sin röst hörd på ett sätt som det tidigare inte funnits en rimlig chans för så många att kunna utnyttja. Därmed inte sagt att alla varken ska eller bör använda sina megafoner...

En kommentator till inlägg i **Banal** (2006-11-12) uttrycker sig också i positiva ordalag, trots insikt om de personliga begränsningarna:

Jag tror de flesta o blogosfären är jävligt långt ifrån Hemingway och Hersh. Det *hindrar däremot inte mig från att säga vad jag tycker*, ibland underbyggt med fakta och statistik som man länkar till. Sådant är mycket svårare i en papperstidning.

b) Möjligheter att ha inflytande

Möjlighet till inflytande är däremot av större intresse i de bloggar jag läst. Det förekommer många diskussioner om besökssiffror och placeringen på listor på diverse bloggportaler och annat. Många uttrycker tveksamhet över räknandet av besökare och listandet över de mest populära bloggarna, men det råder ändå nyfikenhet och det görs många jämförelser. Ojämligheter, både inom bloggvärlden och i förhållande till andra medier, diskuteras febrilt. Det talas ofta om "a-listbloggare" och "elitbloggar".

Johans blogg-blogg (2006-10-13) illustrerar mediepersoners försprång genom att kommentera att Helle Klein är stolt över att hennes blogg ligger på en 12:e plats. Han *ogillar dessutom kopplingen mellan att många besökare skulle innebära en bra blogg*, som han ser i bloggosfären varje dag. Han menar att hon bara borde ha mycket läsare med hänsyn till att Helle Kleins blogg dyker ganska ofta upp som en länk vid aktuella händelser. "Hur många av Helle Kleins 25 903 läsare tror ni kommer från sådana länkar?"

De flesta är överens om att det gäller att göra sig ett namn i bloggosfären och att detta inte sker under samma förutsättningar. **Hakank:org** (2006-06-18) skriver: "Angående bloggar som överlever. Om målet är att bli läst och omskriven av ett stort antal, så tror jag du har rätt i att det *krävs väldigt mycket* för att nå detta." [...]. Han förstår vidare:

Om man redan är en känd person som börjar blogga underlättar det naturligtvis ett bloggkändskap, vilket kanske kan tyckas vara en *orättvis konkurrensfördel*. Å andra sidan är det inte alla som har detta stora krav att bli kända för en vidare allmänhet utan fullt nöjda med att nå en liten men trogen läsekrets. Många av dessa tror jag också kommer att överleva.

På samma sätt skriver **My markup** (2005-04-19) att "För att få förtroende krävs dock att dessa personer är *någorlunda etablerad* i den "verkliga världen". **Kjellbergsweden** (2006-05-19) citerar Johan Larsson: "Den överväldigande majoriteten av de svenska bloggarna har en 'effekt'. Många bloggar kanske bara påverkar några få personer, andra bloggar några hundra, vissa några tusen. Var drar man gränsen för effekt?" Han skriver i samma tråd att

Bloggarna är än så länge onekligen en '*elit*'-*verksamhet* och kommer nog så att förbli. Fast möjligheten att publicera sig på nätet och snabbt kunna bygga upp sitt 'varumärke' och en bas av anhängare har *kraftigt utökat upptagningsområdet* för oberoende debattörer och fria skribenter. Det är inte 'vanliga människor' i de allra flesta fall, *utan tämligen högt utbildade personer som vill bygga opinion*, men som i ett annat medielandskap kanske inte haft möjlighet till detta.

I kommentar i **Bisonblog** (2006-10-31) lyder: "Det vill säga med *rätt besökare* kan det som skrivs få stor påverkan även om antalet är lågt. Jag tror många skulle tjäna på att inte stirra sig blinda på besökssiffror utan istället titta på *profilen hos dem som läser*."

4.2.2 Samtalet

Till skillnad från inom forskningen skrivs i bloggsfären en hel del om vilken argumentationsform som är den ideala, men ingenting om beredvilligheten att ändra ståndpunkt i någon fråga. **Beta Alfa 2.0** (2006-05-27) kommenterar Leo Lagercrantz (debattredaktör på Expressen) beslut att sluta blogga. Lagercrantz motiverar: ”Men cyberrymden känns lite *sunkig* just nu efter alla bloggsakandaler. Journalistikens Mallis. För många grisfester.” **Beta Alfa 2.0** kommenterar: ”Intressant att göra bloggsfären till något så likformigt och homogent sunkigt när den egentligen är ganska *mångfacetterad*. Kanske till och med mer mångfacetterad och mindre sunkig än vad Expressen är. Allt handlar inte om Danielsson.” I en kommentar i tråden uttrycker det som att:

Jag förstår att man tröttnar på den politiska delen av bloggsfären som mer är ett skyttegravskrig med bajsslungor än en debatt. Man sitter i sin skyttegrav, den röda och den blå, och sitter där *av princip* mer än av något annat, och kastar bajs på de andra.

En kommentar i samma tråd knyter an till betydelsen av autonomi: ”Och allra viktigast – debatten och diskussionen slutar inte bara för att en nitisk tidningsredaktör har valt sida och låter ena sidan få sista ordet.”

Hakank:org (2006-06-18) menar att genom att beskriva bloggar som dagböcker missar man en stor poäng, vilken är att *kommunikationen mellan skribent och läsare är annorlunda och bättre* med detta system. En av dem är att det är enklare att kommentera, både för läsare och skribent, vilket skapar en *dialog*. Det finns helt enkelt möjlighet till en helt annan global interaktion mellan skribent och läsare än vad som fanns innan, även på Internets tid, men att bloggsystemets fulla potential inte utnyttjas. Samtidigt kan han hålla med om att mycket av det som skrivs på bloggar är fullständigt ointressant. En kommentar till denna tråd lyder: ”Även om jag inte är intresserad av allt du skriver så finner jag glädje i att det finns folk som faktiskt gör sig omaknet att faktiskt producera något som är mer än ett *eko*”.

Mymarkup (2005-03-05) illustrerar problematiken väl:

Just bloggarna blir också ofta ett exempel på grupptänkande med några få starka ledare – där *gemensamma arkipelager av konsensus* bildas lika snabbt som det går att länka till varandra. Homogeniteten i åsiktsmassan ökar med kommunikationens hastighet och det säregna hinner i värsta fall aldrig formeras eller uttryckas. Runt varje skicklig bloggskribent *ekar det förfärligt*. Bloggsfären verkar ibland vara en smart mob snarare än en wise crowd.

En kommentar till detta lyder: ”Det pratas mycket om att bloggarna ska föra fram alternativa åsikter och agendor men tottar man på svenska bloggsfären så är det väldigt *homogent* [...] *Mer individualitet efterlyses* från min sida och jag är det förste som borde hörsamma detta”.

Kjellbergsweden (2006-09-03) upplever att fler bloggar än tidigare låter bli att släppa igenom kommentarer på sina bloggar.

Det känns ändå på något vis ärligare än att när man har valt att vilja ta emot läsarnas synpunkter använda sig av ett personligt filter som innebär att man bara släpper igenom strömlinjeformade kommentarer som faller in i den personliga smaken. Om man drar det till sin spets innebär det beteende som jag ogillar att man bygger upp en *diktaturblogg* där kommentarer censureras bort och resultatet i slutändan mycket väl kan bli att andra bloggar börjar skriva inlägg om själva censurbloggarna.

I denna tråd får han mycket medhåll av kommentatorer.

4.2.3 Effekter

a) Konsekvenser för den enskilde

I bloggösfären talas mer om vad bloggar kan åstadkomma som grupp än vad individen kan, annat som en del av en kedjeeffekt eller något större. **Blind Höna** (2006-04-26) menar att en viss typ av blogg som kan liknas vid en dagbok. ”I första hand är bloggen en angelägenhet för bloggaren själv och hans eller hennes närmaste krets; ett sätt att ’skriva av sig’ eller att *knyta band inom en grupp*. ” Han menar också att det här med kunskapsdelande hänger samman med något djupt inneboende hos oss människor och att vi har en medfödd vilja att dela med oss. ”Tack vare nätet har vi kunnat *utvidga vår flock, kretsen av möjliga hjärnor* för att ta hjälp av, till *människor utanför vår begränsade fysiska räckvidd*.”

Vänstra stranden (2006-06-17) lyfter fram bloggen som ett *verktyg för opinion*:

Skillnaden (från ledarkommentarer i dagstidningar, min anmärkning) är att den oberoende bloggen skrivs av en välinformerad, intresserad och engagerad vanlig medborgare. Inte av någon som anställts för att föra fram ett särskilt politiskt budskap.[...] Och det är vad som saknas i vårt ultramoderna samhälle – opinionsbildning. Möjligheten att föra fram sin åsikt, men ingen opinionsbildning, skapar missnöje. En förväntan skapas om att någon ska ta hänsyn till just din idé. Men eftersom ingen går i svaromål, ingen avkräver sig den intellektuella ansträngningen att ge ett argument, så blir din åsikt irrelevant. Där finns ingen som lyssnar, för det finns ingen opinionsbildning.

Banal (2006-11-12) hänvisar till siffror som visar att mycket få bloggar har en tydlig personlig avsändare. Övriga personer var *kända för något redan innan de bloggade*. ”Demokratisering av det offentliga rummet? Knappast. Visst, några enstaka personer har blivit mer kända och fått en knuff i karriären via bloggandet, men en svala gör ingen sommar.”

b) Samhälleliga konsekvenser

Ett av de stora målen som framförs av de bloggare jag läst är att utmana traditionell media. Retoriken rör sig i toner om en större eller mindre samhällsförändring. De anser sig inte ha den status som de bör ha, och att detta är ett strukturellt hinder på vägen. Angående bloggarnas betydelse i valet menar **Mymarkup** (2005-04-19):

Jag ser två viktiga roller för en del bloggar inför valrörelsen: som *aggregatorer och som experter*. De förra är spindlar i nätet och har till uppgift att samla nyheter, fakta och åsikter från spridda källor och samla in dem och kommentera dem från sin egen synvinkel. De fyller en portal- och filterfunktion i en splittrad medievärld. Experterna sitter på kunskap som saknas i media för övrigt (journalister är oftast generalister) och kan effektivt kritisera och 'avslöja' budskapen från partier och opinionsbildare.

Oral Ventilation (2006-10-25) skriver också om bloggarnas roll i relation till traditionell media:

I vårt samhälle så engagerar sig människor mer än någonsin. Vi kan på olika sätt göra våra röster hörda och det om något bevisar bloggare och även vissa Forum. Men läser våra politiker och beslutsfattare någonsin bloggar, tar de del av folkets röster? Sigge Eklund har nog rätt, vi bloggare kommer inte att ta över journalistiken, men som han säger 'de kommer att bli en integrerad del av nyhetsrapporteringen'.

Bland kommentatorerna råder delade meningar om politiker följer bloggar eller inte. De mest positiva uttrycker sig i ordalag som att bloggare på så sätt kan förändra världen.

Dick Erixon (2005-07-07) har följande uppfattning: "Bloggarna har breddat perspektiven i utrikesbevakningen så att fler aspekter kommenteras på svenska. Så tror jag det kommer att bli också på vissa inrikes bevakningsområden, framför allt politik och samhällsdebatt. Däremot är det en missuppfattning att tro att bloggarna kommer att bli nyhetsbyråer som levererar egna scoop".

Henrik Torstensson (2006-05-24) tar upp problemet med att 10 procent av svenskarna förra hösten hade läst en blogg under det senaste året.

Men förstår man inte att det spelar stor roll vilka 10 procent som läser, så har man inte gjort sin analys." [...] "Bloggar är inte ett massmedium, men det man ska inte underskatta den hävstångseffekt flera bloggar har på grund av att journalister och andra läser dem.

Här framstår alltså inte det elitistiska perspektivet som ett problem. **Henrik Torstensson** kallar blogging för "gräströtsjournalistik" (en term som är kontroversiell i bloggofären), och om vikten att upprätthålla en *bloggetik*, som inte heller är ett ovanligt diskussionsämne i bloggofären. "Jag tror inte att generella etiska koder och gräströtsjournalister är vad som behövs i bloggvärlden.

Fortfarande gäller 'We can fact-check your ass', vilket innebär att slira med sanningen är en dålig strategi då det innebär att man tappar läsare.”

Mymarkup (2005-04-10) sätter bloggar i ett större perspektiv då han hänvisar till Jonas artikel i Attention som pratar om en *ytrandefrihetsrevolution*.

Vad vi upplever är en revolution- ett genombrott för demokrati och fri marknad på en arena som alltför länge dominerats av medias oligopol och professionella kommunikatörers skråtänkande, och han kan ha rätt.

5 Slutsats

Analysen visar att bloggar som samhällsfenomen är mycket komplext och mångtydigt. Under analysens gång blev jag varse om att materialet inte alla gånger var så lättsorterat i kategorierna. Social situation exempelvis, visade sig ha betydelse både som förutsättning, i samtalen och som effekt. Trots detta anser jag att kategorierna var fruktsamma för att belysa inte bara olika aspekter av bloggarnas demokratiska potential, utan också nivåer.

”Demokratisk potential” visade sig, trots sin bredd, vara ett väl fungerande begrepp för att få en bild av bloggar som demokratiskt verktyg, men *också* som ett förverkligande av det demokratiska medborgarskapet i sig. Min slutsats av detta är att bloggar inte bara kan ses som ett internetverktyg, utan som en demokratisk process i sig. Min förhoppning är också att definitionen ska kunna vara gångbar även i andra sammanhang.

5.1 Bloggarnas demokratiska potential

Bloggar har en demokratisk potential bland annat genom att den interaktion de erbjuder är unik och saknar motsvarighet i andra medier. Möjligheten att kommunicera horisontellt med andra människor utan inblandning har ett stort värde, både enligt forskare och de bloggare jag studerat. De effekter som följer av att blogga omnämns i huvudsak i positiva ordalag. En av dem är ökad kunskap, med reservation för att inte alla kan tillgodogöra sig den på samma sätt. En annan är möjligheten för den enskilde att delge information. Bloggar utmanar därmed traditionell media och intar rollen som de nya ”avslöjarna”. Denna aspekt handlar i stort om att ta plats i det offentliga rummet, som åtminstone enligt Habermas ockuperats av de stora medierna. Medborgare får större tillgång till de publika arenorna. *Vilka* som får utrymme är däremot en annan fråga. Diversitet i bloggosfären är definitivt ingenting som bör tas för givet. ”Digital divide” är ett problem även i Sverige, i synnerhet om bloggosfären börjar anta likheter med en marknad.

Gruppolarisering och ett eko-tendens är risker som ofta nämns inom både forskning och bland bloggare. Konsensus uppstår på gott och ont. Homogenitet kan i sin tur bli exkluderande. Kanske är det för att bloggare organiserar sig i mindre liktänkande grupper som att åsiktskillnaderna inte blir så stora. Utrymmet fylls därmed med mindre detaljer om samma sak och knappast opinionsdrivning. Bloggkonsumenter bör vara uppmärksamma på att det faktiskt förekommer

gallring av material och att total transparens inte kan tas för givet. Bloggosfären är dessutom en relativt oskyddad miljö där individer riskerar att råka illa ut i form av ryktesspridning eller smutskastning. Samtalet i bloggar är inget som varken forskning eller bloggare glorifierar.

Trots detta ger bloggar åtminstone vissa möjligheten att höras, som annars skulle haft svårt att publiceras. Strålkastarljuset är inte det enda syftet med att blogga. Många som bloggar verkar känna en mening i att uttrycka sig och att få gensvar från åtminstone en liten, nära skara. Idealismen i sig har ett värde, liksom det sociala nätverket. Trots att strukturen i bloggosfären har dessa nackdelar, återstår dessutom själva potentialen.

5.2 Skiljelinjer

Forskningen fokuserar i större utsträckning på betydelsen av resurser för deltagandet. Av de bloggtexter jag studerat framkommer sällan problematiken. Bloggare verkar mer intresserade av möjlighet till påverkan. Detta skulle kunna bero på att de bloggare jag studerat är relativt synliga själva och därför inte känner sig i underläge gentemot andra bloggare. Att en bloggare blir framgångsrik handlar inte om innehav av "Netiquette" eller liknande, utan snarare om vilken person man var innan man började blogga.

Det finns en mycket positiv inställning hos framför allt bloggare till deras möjlighet att vara yttrandefrihetens väktare och fungera som åtminstone ett komplement till traditionell media. Det finns en tydlig gruppkänsla där vinnningar för gruppen får större utrymme. De ser sig både som en del av det mediala utrymmet, som ett komplement, men också en konkurrent och känner sig därför något underskattade av andra medier. De är sällan sena med att poängtera skillnader i förutsättningar i jämförelse med traditionell media. Forskningen ser till effekter som aktiva och intresserade medborgare, medan bloggare ser mer till möjligheter att förändra mediestrukturerna.

I bloggarna poängteras också i högre utsträckning skillnaden mellan de bloggare som också är kändisar och de som endast är bloggare. Dessa omständigheter tar forskningen endast hänsyn till i svepande termer.

5.3 Förslag till vidare forskning

I min undersökning av bloggtexter blev jag med tanke på tid och utrymme tvungen att välja ett begränsat antal bloggar. Det hade emellertid varit intressant att se en större undersökning. Det skulle också vara givande att se interna

skillnader, så som huruvida uppfattningar kring aspekter om bloggarnas demokratiska potential skiljer sig beroende på hur framgångsrik en bloggare är.

Ett annat alternativ är att inkludera en tredje part i undersökningen, nämligen traditionell media. Hur uppfattas bloggarnas demokratiska potential? Har de en mer skeptisk syn på bloggarnas möjlighet att påverka?

Det saknas också studier, framför allt från svenskt håll, om bloggar som en konkret påverkanskanal. Kan de påverka den politiska dagordningen och i så fall hur?

Bloggfenomenet förtjänar också att sättas i ett större perspektiv. Vad beror det på att blogging har blivit så populärt? Är det en protest av mediernas allt ytligare bevakning och brist på samhällsanalys? Är det ett uttryck för individualism i samhället? Är det ett led i partiernas minskande medlemsantal och en ökande politikermisstro?

6 Referenser

- Amná, Erik. "Deltagardemokratin – Önskvärd, nödvändig – men möjlig?" i Gilljam, Mikael – Hermansson, Jörgen (red.), 2003. *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Anonym, 2005. "Mean Media", *Technology Review*, vol. 108, nr. 4, s. 17.
- Barber, Benjamin R., 1984. *Strong democracy: participatory politics for a new age*. Berkley: University of California Press.
- Barber, Benjamin R. i SOU 1999: 117. *IT i demokratins tjänst*.
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys. Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus.
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina (red), 2005. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanaly s*. Lund: Studentlitteratur.
- Broadcasting & Cable, 2005. "A world of journalists", vol. 135, nr. 34, s. 26.
- Brodsky, Ira, 2005. "Blogosphere vs. mainstream media, *Network World*, vol. 22, nr. 6, s. 43.
- Bruns, Axel – Jacobs, Joanne, 2006. *Uses of Blogs*. New York: Peter Lang Publishing.
- Carver, Blake, 2003. "Is it time to get blogging?", *Library Journal.com*. Skriven 2006-01-15. <http://www.libraryjournal.com/article/CA266428.html>
- Conhaim, Wallys, W., 2006. "Blogging: a Modern Tool for an Age-Old Quest", *Information Today*, vol. 23, nr. 2, s. 27-29.
- Deuze, Mark, 2006. "Participation, Remediation, Bricolage: Considering Principal Components of a Digital Culture", *The Information Society*, nr. 22, s. 63-75.
- Dunlop, Tim, 2003. "If you build they will come. Blogging and the new citizenship", Evatt Foundation. <http://evatt.labor.net.au/publications/papers/91.html>
- Englund, Tomas. "Deliberativa samtal i ljuset av deliberativ demokrati" i Premfors, Rune – Roth, Klas, 2004. *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wägnerud, Lena, 2003. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Andra upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Genes, Nicholas, 2003. "Bloggers wielding influence that should continue to grow", *Telegram & Gazette*, Worcester, Mass: jul 21, 2003. S. A.7.
- Gilljam, Mikael – Hermansson, Jörgen (red.), 2003. *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Habermas, Jürgen. *The structural transformation of the public sphere. An inquiry of bourgeois society*. Cambridge: Polity Press.

- Hill, Kevin A. – Hughes, John E, 1998. *Cyberpolitics - Citizen Activism in the Age of the Internet*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Hindman, Matthew Scott, 2005. "Voice, equality and the Internet", *Princeton University*. Hämtad på <http://proquest.umi.com.ludwig.lub.lu.se/>.
- Jackson, Nigel, 2006. "Dipping their toe into the blogosphere. The use of weblogs by the political parties in the 2005 general election", *Aslib Proceedings*, Emerald Group Publishing Limited, vol. 58, nr. 4, s. 292-303.
- Jarl, Maria. "Deltagardemokraterna och den representativa demokratin" i Gilljam, Mikael – Hermansson, Jörgen (red.), 2003. *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Karlsson, Christer. "Den deliberativa drömmen och politisk praktik – samtalsdemokrati eller elitdiskussion?" i Gilljam, Mikael, Hermansson, Jörgen (red), 2003. *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Kumar, Ravi – Novak, Jasmine – Raghavan, Prabhakar, Tomkins, Andrew, 2004. "On the Bursty Evolution of Blogspace", *World Wide Web*, vol. 8, nr. 2, 159-178.
- Lasica, J.D., 2004. "Transparency Begets Trust in the Ever-Expanding Blogosphere", *Online Journalism Review*, 2004-08-12. <http://ojr.org/ojr/technology/1092267863.php>
- Lundquist, Lennart, 1998. *Demokratins väktare. Ämbetsmännen och vårt offentliga etos*. Lund: Studentlitteratur.
- MacDougall, Robert, 2005. "Identity, Electronic Ethos and Blogs", *American Behavioral Scientist*, vol. 49, nr 4, s. 575-599.
- McChesney, Robert W (ed) - Newman, Russell – Scott, Ben, 2005. *The Future of Media - Resistance and Reform in the 21st Century*. New York: Seven Stories Press.
- Motion till riksdagen. "Slå vakt om offentligheten och yttrandefrihet". Av Åsa Torstensson (c) m.fl. 2005-10-26
- Norstedts svenska ordbok, 1999.
- Nygren, Gunnar. "Bloggsfären – en konverserande offentlighet" i Nygren, Stattin och Våge, 2005. *Bloggtider*. Borgå: WS Bookwell.
- Page, Benjamin I, 1996. *Who deliberates? Mass media in modern democracy*. Chicago: University of Chicago Press
- Pateman, Carole, 1970. *Participation and democratic theory*. London: Cambridge U.P.
- Premfors, Rune – Roth, Klas, 2004. *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur.
- Reinikainen, Jouni – Reitberger. "Kritiken av deliberativ demokrati" i Premfors, Rune – Roth, Klas, 2004. *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur
- SOU 2000:1. *En uthållig demokrati!*
- Rosenbloom, Andrew, 2004. "The Blogosphere", *Communication of the ACM*, vol. 47, nr. 12, s. 31-33.
- Sunstein, Cass R., 2004. "Democracy and filtering", *Association for Computing Machinery* vol. 47, nr 12, s. 57-59.
- Theodorsson, Annika. "Deliberativt deltagande och dess effekter" i Premfors, Rune – Roth, Klas, 2004. *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur.

Webb, Dave, 2006. "A single new piece of truth", Computing Canada vol. 32, nr 7, s. 11.

Wilhelm, Anthony G, 2000. *Democracy in the Digital Age*. London: Routledge.

Våge, Lars. "Bloggvärlden från början" i Nygren, Stattin och Våge, 2005. *Bloggtider*. Borgå: WS Bookwell.

Bloggar:

Banal. "Demokratisering av det offentliga rummet" (2006-11-12)
http://banal.blogg.se/120906210757_demokratisering_av_det_offentlig.html

Beta Alfa 2.0. "Bloggarna är journalistikens Mallorca?" (2006-05-27)
<http://betaalfa.polymono.net/2006/05/27/bloggarna-ar-journalistikens-mallorca/>

Bisonblog. "Blogganalys på E24 – De nya makthavarna i modebranschen" (2006-10-31) http://bisonblog.blogs.com/blog/2006/10/blogganalys_p_e.html

Blind Höna. "Tre smaker av blogg: en liten bloggtypologi" (2006-04-26)
<http://kornet.nu/blindhona/arkiv/001991.html>

Dick Erixon. "Almedalen: Bloggar i valet 2006" (2005-07-07)
<http://www.erixon.com/Kronikor/blog050710.htm>

Hakank. "3-årsdag samt en drapa om varför bloggar bör ses som mer än en dagbok" (2006-06-18)
<http://www.hakank.org/webblogg/archives/001124.html>

Henrik Torstensson. "Jag litar mer på bloggare än på Aftonbladet" (2006-05-24)
<http://www.torstensson.com/weblog/2006/05/jag-litar-mer-p-bloggare-n-aftonbladet.html>

Johans blogg-blogg. "Många besökare ≠ bra/populär/läsvärd blogg" (2006-10-13)
<http://intressant-dev.blogspot.com/2006/10/mnga-beskare-brapopulrsvrd-blogg.html>

Kjellbergsweden. "Bloggens möjligheter" (2006-05-19)
http://kjellbergsweden.typepad.com/fredric/2006/05/bloggens_mjligh.html

Mymarkup. "Lite långt, sorry, om bloggar och inflytande" (2005-03-05)
<http://mymarkup.net/blog/archives/006265.html>

Mymarkup. "Idealistisk revolution eller framväxande slöseri" (2005-04-10)
<http://mymarkup.net/blog/archives/006514.html>

Mymarkup. "Mina svar på Observers bloggfrågor" (2005-04-19)
<http://mymarkup.net/blog/archives/006567.html>

Oral Ventilation. "Läser makthavarna bloggar?" (2006-10-25)
<http://blogg.aftonbladet.se/252/perma/145685/>

Vänstra stranden. "Om bloggarnas roll i demokratin" (2006-06-17)
<http://vanstrastranden.blogspot.com/2006/06/om-bloggarnas-roll-i-demokratin.html>

Bloggportaler:

www.bloggar.se

www.nyligen.se

www.intressant.se

www.bloggtoppen.se

www.knuff.se